

Rhopalapion longirostre nieuw voor Nederland: een grote sprong noordwaarts (Coleoptera: Apionidae)

J. L. KUIJPER-NANNENGA

KUIJPER-NANNENGA, J. L., 1995. *RHOPALAPION LONGIROSTRE* NEW FOR THE NETHERLANDS: A LARGE LEAP NORTHWARDS (COLEOPTERA: APIONIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 55 (1): 4-5.

Abstract: *Rhopalapion longirostre* is reported for the first time from The Netherlands: one female was found in a garden in Arnhem (province of Gelderland, The Netherlands). *Rhopalapion longirostre* has expanded its area from the eastern Mediterranean and Near East westwards to Italy, Switzerland and France. Since its discovery in France in 1983, the species is moving northwards and has now reached The Netherlands.

Mesdaglaan 47, 6813 GM Arnhem.

Op 1 juli 1993 trof ik op één van de drie stokrozen (*Alcea rosea* L.) in mijn achtertuin te Arnhem een vrouwelijk exemplaar aan van *Rhopalapion longirostre* (Olivier). In de naamlijst van Heijerman (1993) van in Nederland en het omliggende gebied voorkomende snuitkevers wordt *R. longirostre* niet vermeld.

Rhopalapion longirostre (fig. 1) is een zeer opvallende soort. Hij is zwart, behoudens de dijen en schenen die geel of geelbruin zijn. De snuit van het mannetje is dik en bijna zo lang als de kop en het halsschild tezamen; de snuit van het vrouwtje is aanzienlijk langer, tenminste zo lang als de dekschilden. Bij beide geslachten is de snuit vrijwel recht. De leden van de sprietknots zijn duidelijk herkenbaar van elkaar gescheiden en zo lang als de 6 voorgaande leden. De dekschilden zijn lang, 1,7 tot 2 keer zo lang als breed. Bij het mannetje zijn de uiteinden van de schenen voorzien van een zwarte naar binnen gebogen doorn. De klauwen zijn getand. *Rhopalapion longirostre* is circa 2,4 tot 3,4 mm lang.

De volwassen kevers zijn van april tot en met september actief. Zij eten kleine ronde gaatjes in de bladeren van stokroos of andere vertegenwoordigers van de Malvaceae en doorboren, voornamelijk in de periode van de ei-afzetting, de bloemknoppen. Dieckmann (1977) beschrijft de ontwikkelings-cyclus op stokroos, die door Tuttle en door Tattershall & Davidson is onderzocht: De witte eitjes zijn 0,3 x 0,5 mm groot, het aantal eitjes per

vrouwtje kon vastgesteld worden door sectie op 20 vrouwtjes: één vrouwtje bevatte 10 tot 17 eitjes. De ei-afzetting vindt plaats in juni-juli onderin de bloemknop. De larve komt reeds na drie dagen uit het eitje en doorboort één van de jonge zaadjes. Elke larve bleek voor zijn ontwikkeling de inhoud van één onrijp zaadje nodig te hebben. Vóór de verpoping eet de volgroeide larve een gat in de wand van het zaadje dat met een witte secretie wordt afgesloten. Door deze opening kruipt de jonge kever tenslotte naar buiten. De ontwikkeling van de larve duurt 4 tot 6 weken. De eerste kevers van de nieuwe generatie komen begin augustus te voorschijn, maar ook midden augustus kan men nog larven en poppen in zaden aantreffen; het uitkomen voltrekt zich dus tot in september. Het gaat hier om een eenjarige ontwikkeling.

De stokroos, een sierplant uit Klein-Azië, is niet de enige voedselplant. In Noord-Amerika komt de geïmporteerde kever sinds 1914 wijdverbreid voor op een andere vertegenwoordiger van de Malvaceae, namelijk katoen (*Gossypium*), waar hij ook in Turkije op aangetroffen wordt (Dieckmann, 1977). Volgens Alonso-Zarazaga (1990) komt de soort daarnaast ook nog op vertegenwoordigers van *Malva* voor.

Rhopalapion longirostre heeft zich vanuit het oorspronkelijke areaal, dat ligt in het oostelijke mediterrane gebied en het nabije oosten tot aan Afghanistan, snel westwaarts uitge-

Fig. 1. *Rhopalapion longirostre*, vrouwtje (exemplaar uit Frankrijk) (foto Th. Heijerman).

breid door Italië, Zwitserland en Frankrijk (Alonso-Zarazaga, 1990). Sinds de eerste waarneming in 1982 (Ehret, 1983) breidt *R. longirostre* zich in Frankrijk zeer snel noordwaarts uit. Ehret (1992) veronderstelde dat *R. longirostre* binnenkort wel waargenomen zal kunnen worden in de omgeving van Parijs. Zeer regelmatig verschijnen er in *Entomologiste* meldingen over het voorkomen in weer een nieuw departement. De soort is nu bekend van de Pyrénées-Orientales, Haute Garonne, Bouches du Rhône, Gard, Vaucluse, Alpes Hautes Provence, Aveyron, Lot, Drôme, Ardèche, Savoie, Haute Savoie en Vienne (Péricart, 1989; Bourgeat, 1990; Blin, 1993). In juli 1993 vond ik *R. longirostre* in Bourgondië, in Le Montat en Vézelay op 47° NB, departement Nièvre. Dit is alweer noordelijker dan bovengenoemde meldingen.

Volgens Dieckmann (1977) zou *R. longirostre* in Italië, Zwitserland en Oostenrijk niet ingeburgerd zijn en steeds weer met zaad zijn meegevoerd. De stokrozen in mijn tuin in Arnhem waren gezaaid en zijn pas na drie jaar tot bloei gekomen, zodat de kever op eigen gelegenheid de planten gevonden moet hebben.

Dankwoord

Graag wil ik J. K. Winkelman bedanken voor geleverde informatie en commentaar.

Literatuur

- ALONSO-ZARAZAGA, M. A. 1990. Revision of the supra-specific taxa in the palaearctic Apionidae Schoenherr, 1823 (Coleoptera: Curculionoidea). 2. Subfamily Apioninae Schoenherr 1823: Introduction, keys and descriptions. – *Graellsia* 46: 19-156.
- BLIN, J., 1993. La petite bête qui monte, qui monte A propos d'Apion (*Rhopalapion*) *longirostre* Olivier en Haute-Savoie (Col. Curculionidae). – *Entomologiste* 49: 267-268.
- BOURGEAT, E., 1990. Notes de chasse et observations diverses. Apion *longirostre* (suite ...). – *Entomologiste* 46: 110.
- DIECKMANN, L., 1977. Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Coleoptera - Curculionidae (Apioninae). – *Beitr. Ent.* 27: 7-143.
- EHRET, J. M., 1983. Apion (*Rhopalapion*) *longirostre*, espèce nouvelle pour la France (Coleoptera: Curculionidae). – *Entomologiste* 39: 42.
- EHRET, J. M., 1990. Les Apions de France: clés d'identification commentées (Coleoptera Curculionidae Apioninae). – *Bull. mens. Soc. linn. Lyon* 59: 209-292.
- EHRET, J. M., 1992. Les Apions de France (Coleoptera Curculionidae): Notes complémentaires et corrigenda. – *Bull. mens. Soc. linn. Lyon* 61: 180-192.
- HEIJERMAN, Th., 1993. Naamlijst van de snuitkevers van Nederland en het omliggende gebied (Curculionoidea: Curculionidae, Attelabidae, Urodontidae, Anthribidae en Nemomychidae). – *Nederlandse Faunistische Mededelingen* 5: 19-46.
- LOHSE, G. A., 1981. 5. Unterfamilie Apioninae. In: *Die Käfer Mitteleuropas* (H. Freude, K. W. Harde & G. A. Lohse eds) 10: 127-183. Goecke & Evers, Krefeld.
- TEMPERE, G. & PÉRICART, J., 1989. Coléoptères Curculionides, Quatrième partie. – *Faune Fr.* 74: 1-534.

Geaccepteerd 21.vii.1994.